

УДК 821.161.2.09(092)Мой:801.631.5](045)
DOI: <https://doi.org/10.31499/2415-8828.1.2026.356367>

Інна Коломієць*

ЗВУКОПИСНИЙ КОНТИНУУМ ЯК МАРКЕР ЛІНГВОПОЕТИКИ АНАТОЛІЯ МОЙСІЄНКА (КРИЗЬ ПРИЗМУ СТИЛІСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ НАД СЛОВОМ)

Пропонована розвідка розширює системне уявлення про індивідуальний стиль Анатолія Мойсієнка. У центрі уваги – лінгвопоетичне оприявлення місця звукопису в цілісній ідейно-образній організації ліричного твору, а також виявлення семантико-функціональних зв'язків між фонікою та іншими рівнями експресивно-чуттєвої моделі текстотворення, що дозволяє всебічно осягнути естетику мовного світу митця.

Ключові слова: звукообраз, звукопис, ідіостиль, лінгвопоетична інтерпретація, метафоричний простір, мовна синестезія, поетична домінанта, фоніка, фоносемантична єдність.

Kolomiets Inna. Sound-writing continuum as a marker of Anatoliy Moisiyenko's linguopoetics (through the prism of stylistic observation of the word).

The article presents the results of a linguostylistic analysis of the sound organization in Anatoliy Moisiyenko's poetic discourse. The object of the study is the sound-writing continuum as a multidimensional system of phonic means that determine the artist's individual linguistic and poetic world. The relevance of the work is substantiated by the shift in the scientific paradigm toward the anthropocentric study of linguistic personality, where phonics is viewed not merely as an ornamental addition but as a meaning-making category of poetics and a powerful conductor of associative and aesthetic information.

The scientific novelty of the research lies in revealing the semantic-functional links between the phonological level and other segments of the expressive-sensory model of text creation. The methodological framework consists of a synthesis of linguopoetic interpretation, structural-stylistic analysis, and elements of phonosemantic decoding. The author actualizes the term «sound-writing continuum» to denote the continuity, organicity, and interdependence of acoustic effects within the integral ideological and figurative composition of poetry.

In the practical section of the work, the mechanism of the phonosemantic unity of a lyrical work is demonstrated. It is proven that the consonance of individual phonemes functions as expressive-semantic markers that verbalize the acoustic image of autumnal nature.

The author describes in detail the coloristic content of the artistic work, interpreting it through the prism of polymodal synesthesia. It is established that anthropomorphic images combined with intensive sound-writing transform a static landscape into a dynamic cosmogonic element. The evaluation of nature's aesthetic mode in Anatoliy Moisiyenko's idiosyncrasy is identified through a noble color paradigm.

The conclusions state that A. Moisiyenko's poetic sound-writing is characterized by a high density of phonic figures, which provide semantic compression and enhance the suggestive power of the word. The work opens prospects for further psycholinguistic studies on the perception of the sound-writing paradigm in contemporary Ukrainian poetry.

Keywords: idiosyncrasy, interpretation, linguistic synesthesia, linguopoetic metaphorical space, phonics, phonosemantic unity, poetic dominant, sound-image, sound-writing.

Постановка проблеми. Сучасна вітчизняна парадигма філологічних досліджень виявляє стійкий інтерес до індивідуальних авторських стилів, поетичної картини світу митця, мовної особистості й словотворчої практики, зокрема актуалізації функційно-сміслового сегмента різнорівневих одиниць у синтезуючій ланці художнього тексту. Фонічна структура тексту, його звукописні особливості й досі становлять менш деталізований, проте змістовно важливий пласт поетичного мовлення. Теоретична модель нашого дослідження опирається на базові поняття фоніки й звукопису (фонетичних фігур), що в лінгвістичному потрактуванні виступають відповідно як «звукова організація поетичного мовлення, віршові засоби, що надають ліричному творові милозвучності, посилюють його емоційність і виразність» (Загнітко, 2020, с. 843) та «система звукового інструментування (алітерація, асонанс і т. ін.), спрямована на створення звукового образу» (Загнітко, 2020, с. 219).

Формують підвалини вивчення звукопису фундатори лінгвістичної й літературознавчої думки, засновники української стилістики, ритміки, лінгвістичної поезики О. Потебня, І. Франко, В. Домбровський, В. Ващенко, І. Качуровський, І. Білодід та ін. Для ґрунтовного унаочнення функційності звукопису належить звернутися до лінгвістичних студій на зрізі ХХ–ХХІ століть, які теоретично узаasadнюють і практично вмотивовують особливе значення звукосемантичної архітектоники художньої мови, специфіку евфонічно-виражального потенціалу звукового континууму як провідника асоціативно-естетичної інформації літературного твору. Це наукові здобутки й освітній контент З. Бакум, Т. Беценко, А. Бондаренко, П. Дудика, С. Єрмоленко, Т. Єщенко, М. Кабиш,

* Інна Коломієць, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та методики її навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (Умань, Україна); e-mail: innaosvita5@ukr.net

А. Калити, В. Ковалевського, І. Кочан, М. Крупи, В. Левицького, Ю. Маленовського, Л. Мацько, Т. Мішеніної, Н. Науменко, М. Пентиліук, Н. Плющ, О. Пономаріва, К. Серажим, Л. Ставицької, К. Тищенко, Н. Тоцької, Л. Українець, В. Чабаненка, І. Чередниченка, В. Шиприкевич та ін. Узагальнюючи систему поглядів учених, інтереси яких фокусуються в площині віршобудування, фоносемантичної мотивованості поетичного слова, естетики фоностилістичної одиниці, можна констатувати наступне: звукопис є фундаментом милозвучності й гармонійного ладу віршової мови, потужним засобом створення експресії, увиразнення ритміки та метрики, а також носієм смислу, емоційного струменя, інструментом підсвідомого впливу на реципієнта через психоасоціативні зв'язки між звуком і значенням, підсилення художньої переконливості й естетичної дієвості образу (Білодід (Ред.), 1973; Домбровський, 2013; Качуровський, 1994; Колоїз (Ред.), 2025; Крупа, 2010; Потебня, 1985; Українець, 2014 та ін.).

Спостереження над не випадковістю явища звукопису, виявлення підтекстів і глибинних сенсів, які виникають на перетині звуку та образу, згодом зазнають психолінгвістичного, структурно-стилістичного та естетико-семантичного дешифрування й водночас потребують послідовного осмислення, впорядкування в художніх світах різних авторів. Адже недостатня увага до фонічного моделювання тексту, визначальної ролі звукописних прийомів у творчості окремих знакових митців ускладнює повноцінне розкриття їхнього поетичного універсуму.

Виняткова «емоційно-естетична привабливість мовної картини світу» (Українець, 2020, с. 74) талановитого віршописця Анатолія Мойсієнка зумовлює посилений інтерес науковців до вивчення його поетикотворчості, номінуючи її «...експериментальною, тобто такою, що містить синтез мистецтв як особливого поєднання різнорідних явищ, творення тексту з допомогою зору, слуху тощо» (Кочан, 2022, с. 153). На особливу увагу заслуговує показовий засіб змодельованої ним атрибутики віршованої стрункості, неповторної фонічної фігуральності, вишуканої естетики вербальних знаків поезії, що вкотре переконливо засвідчує: «...український поетичний дискурс, забезпечуючи потреби соціуму в красі слова, за яким – злет почуттів і високість помислів, детермінує естетичну, а відтак і емоційну функцію мови, які, однак, завжди гармонізовані третьою, засадничою функцією – експресивною» (Українець, 2020, с. 73).

Актуальний контекст подальшого опису характерних рис ідіолекту Анатолія Мойсієнка полягає в комплексному розкритті механізмів лінгвостилістичної експлікації засобів втілення ідейного задуму автора, поглибленому пізнанні невід'ємної ролі звукопису з-поміж інших складників поетичної доміанти його творів, деталізованому вивченні функційної насаженості (семантичної, ритмічної, емоційної) комплексу повторюваних фонем як виразових маркерів, естетично значущих елементів «багатоголосся поетичного мовосвіту» (Бойко, 2023, с. 73) митця. Предметом нашого наукового зацікавлення є стилістичний потенціал фоніко-фігуральних засобів – звукоповторів, які структурують та увиразнюють загальну систему образів й асоціацій поетичної оповіді.

Мета дослідження. Пропонована розвідка має на меті розширити системне уявлення про індивідуальний стиль Анатолія Мойсієнка. У центрі уваги – лінгвопоетичне оприявлення місця звукопису в цілісній ідейно-образній організації ліричного твору, а також виявлення семантико-функціональних зв'язків між фонікою та іншими рівнями експресивно-чуттєвої моделі текстотворення, що дозволяє всебічно осягнути естетику мовного світу автора.

Схожі пошукування ґрунтуються на методі суцільної вибірки фонічних явищ корпусу текстів поезії із застосуванням елементів статистичного аналізу для виявлення домінантних фонем та їхніх комбінацій. Ключовим методом є лінгвопоетична інтерпретація, яка дає змогу розкрити семантичний потенціал звукових та інших структур тексту.

Виклад основного матеріалу. Із концептуальним устроєм нашого дослідження узгоджується ідея спорідненого вивчення загальних контурів ідіостилю й категорій поетики в контексті світоглядно-філософських та естетичних орієнтирів поезомистецтва. Ваговитим у цьому сенсі постає літературознавчий доробок про творчу особистість відомого поета-лірика, постмодерніста й експериментатора Анатолія Мойсієнка. Аналізу особливих форм його художнього мислення, унікальності шахосонету, паліндрому, верлібру крізь призму еволюції та функціонування вірша в українському письменництві приурочені наукові праці й критичні огляди О. Василичина, О. Гарачковської, Є. Гуцала, М. Жулинського, М. Зимомрі, В. Кузьменка, Н. Науменко, А. Погрібного, М. Степаненка, І. Фарини й ін.

Безсумнівно, важливе значення для розробки нашої теми мають лінгвопоетичні здобутки сучасних дослідників мистецького стилю А. Мойсієнка, присвячені визначенню домінантних ознак творчої манери письма, розкриттю індивідуальної палітри мовно-естетичної довершеності творів поетистановатора, самовиразності художньої атрибутики, наскрізних образів-символів тощо.

Лінгвознавці в контексті образно-тематичної самобутності й незвичності поетичного світу митця передусім вирізняють мовну фактуру, властиву авторському ідіолектові: лексичну філігранність і неологізацію (Андрияш, 2008; Вокальчук & Вокальчук, 2013; Сторожук, 2014; Філінюк, 2015), вишукану поетичну метафору (Білозуб, 2006), епітетну сполуку (Рудюк, 2017), порівняльні структури (Мацько, 2013) тощо. Окремі дослідження акцентують на естетиці звукового ладу поетично-мовної системи, евфонічних рисах її звукописання (Українець, 2014; Українець, 2020; Ярмолінська, 2018a; Ярмолінська, 2018b), репрезентантах акустичної орнаменталізації й звуко символізму (Берковець, 2013), оригінальності звуко-сміслової композиції як маркері поетичного дискурсу автора (Калашник, 2009; Черевченко, 2008).

Інша грань лінгвістичного розгляду, окрім художнього, це науковий дискурс знаного філолога, проникливого перекладача й майстерного віршописця: доміанти наукового мовосвіту (Бойко, 2023), нетривіальність поетичного простору, зокрема фаховий термінолексикон в образномистецькій площині (Кочан, 2022), способи інтелектуалізації метафоричних форм авторської картини світу (Кравець, 2013) тощо. Рецепція наукових поглядів ученого демонструє його концептуальну зрілість й глибоку ідейно-теоретичну свідомість; позашаблонність мислення доводить вертикаль ієрархічного аналізу текстових структур, об'єктивування низки філософських понять, а також самобутній характер літературних феноменів, експериментальних форм поезії, ритму тощо. Аналітичний огляд основних праць у галузі вивчення ідіостилу А. Мойсієнка дозволяє зробити висновок про його невичерпне употужнене інтелектуально-художнє середовище, яке заслуговує на більш ретельний аналіз та інтегроване висвітлення. Слушними у цьому відношенні постають висловлені міркування мовознавчині Н. Бойко, яка резюмує про авторську ідентичність і неординарність: «Різномасштабність досліджень поетичного мовосвіту А. Мойсієнка дає уявлення про специфічність образної ідіопоетичної системи, її доміантних рис, які вирізняють мовотворчість автора на загальноукраїнському тлі та з-поміж традиційних зразків національної поезики» (Бойко, 2023, с. 76). Інша дослідниця авторського стилю Л. Мацько вказує на притаманну «органічність і природність його текстів», що позиціонує «чи не найпоказовішою рисою поезій, і досягається вона сукупністю різнопланових художніх засобів» (Мацько, 2013, с. 45).

Прагматичний бік нашої розвідки пропонує здійснити лінгвопоетичний вимір своєрідності звукописно-фігуральної структури тексту та її органічної ролі в цілісній художній композиції поезії А. Мойсієнка, на прикладі ліричного твору «Жовтень жовті жолуді...» (URL: <https://surl.li/swddcp> (дата запити: 04.02.2026)).

Вирішення наступних завдань: встановити особливості образно-асоціативної організації твору, виявити глибинні маркери поетичного континууму, визначити художні акценти, – дасть змогу оцінити неповторність вербальних репрезентантів мовосвіту автора та розкрити специфіку його сприйняття реципієнтом.

*Жовтень жовті жолуді
На базар несе,
Пише осінь охрою
Золоте есе.
Листопадом, бабиним літом
Набиває вітер
золотий кисет,
злотом люльку креше,
золоті пожежі
попасом пасе.
Сонце – обережне –
Золотими клешнями –
В золоту Родоц
Золотим пожежником
Походжає дощ.*

У лінгвостилістичному аналізі зазначена поетична мініатюра визначена як пейзажна лірика з виразною імпресіоністичною парадигмою. Завдяки використанню імпресіоністичного інструментарію (плинність чуттєвих вражень, колористична насиченість, інтенсифікація зорового сприйняття, міжчуттєва асоціативність) візуалізується багатовимірний образ осінньої пори як високо естетизований концепт «золотого апогею» природної стихії.

На специфічних прийомах авторської поетизації картин природи зосереджує особливу увагу фахівчиня В. Аскарова, яка виважено доводить, що пейзаж митця – «це царина вишуканої поетичної

метафори, оздобленої до того ж витонченим звукописом і відчуттям ритму. Яскравою стильовою особливістю пейзажної лірики А. Мойсієнка є також доволі незвичайна форма персоніфікації, що нею користується поет» (Аскарова, 2013, с. 54), а «метафоричним пейзажним картинам А. Мойсієнка, як правило, притаманна складна поетична символіка, заглиблена смислова перспектива, яка, зрештою, дає підстави засвідчити цікавий і неординарний міфопоетичний світ, що постає із поезій А. Мойсієнка» (Там само).

Пейзажна модель в аналізованому вірші контекстуально об'єктивується через істотні слова-індикатори, як-от *жовтень, жовті жолуді, листопадом, бабиним літом, золоті пожесжі, золотим пожесжником* і под., у межах осіннього часопростору. І, набуваючи статусу космогонічної метафори, функціонує як складне смислове утворення з виразною філософською домінантою про найвищу точку природної експресії. Світотворчий підтекст ліричної замальовки підпорядкований оригінальній стратегії розгортання наративу про вітальність, щедрість, велич і досконалість природи, нескінченну генеративну силу та ціннісність природного циклу.

За нашими спостереженнями, метафоричний простір аналізованої поезії структурується навколо центрального антропоморфного концепту «золота осінь», що виступає ядром розгорнутої асоціативної мережі відчуттів і вражень через механізм полімодальної синестезії. А використання антропоморфізму як основного стилістичного прийому дозволяє автору органічно інтегрувати в єдину площину хроматичні (кольоративні) одиниці, акустику (звукову палітру анафоричних повторів, алітерацій, асонанцій) та кінетичні (рухливі) параметри творення модальності тексту, що задає експресію динамічної, вібруючої картини світу, її природного буття.

Багатство фонічного малюнка вірша, акустична потужність слова увиразнює емоційну сугестію мовлення, синергетично передає піднесену, сонячну атмосферу золотої пори та унаочнює, оживлює звукозоровий образ осіннього простору.

Фонетичне моделювання поетичної канви твору суцільно імітує природню «шумову» картину осіннього лісу та базару як зосередження життєвої енергії, експресивно орнаментуючи звучання природних явищ. Аудіальну «ходу» осені: тремтіння листя, дрижання повітря, свист вітру, – формують ритмічні чергування голосних [o], [e] та гармонійна сукупність дзвінких [ж], [дж], [з] і глухих приголосних [x], [u], [ч], [c], [ц]; а збалансована комбінація шиплячих та свистячих [ш], [ч], [ж], [дж] – [c], [з], [ц] підтримує мотив руху, живого звуку «кроків» або «сипання» в тексті.

Систему семантико-звукових лейтмотивів аналізованого вірша розпочинає анафорична складова фонетичного та кореневого (*жовт-*) повтору на приголосний [ж]: *Жовтень жовті жолуді..*, – який психоакустично асоціюється з інтенсивністю жовтого кольору, його густиною, щільністю, насиченим золотавим мерехкотінням. Алітероване співзвуччя спричинює енергоємну вібрацію і рельєфно виступає провідником образної звуко-колірної єдності. Нарощення кольорового й текстурного акценту осені на початку поезії вивершується заключною строфою колірної стихії [ж], [дж]: *Золотим пожесжником / Походжає дощ*. Панівна алітерація на [ж], [з] підтримує наскрізну «золоту» тему твору, посилюючи ефект семантичного та фонічного перегуку між початком і фіналом замкненої композиції – анепифори. Структурна цілісність художнього коду осені досягається шляхом кільцевого обрамлення тексту ідентичними звукообразами, що експлікують відчуття золотого блиску, люмінесценції, іскристості, на кшталт: *золоте (есе), золотий (кисет), злотом (креше), золоті пожесжі* й под.

Тяглисть звукового тла змалювання осіннього краєвиду підсилена специфічною акустикою алітерованого комплексу свистячих і шиплячих: *...жолуді / На базар несе, / Пише осінь охрою / Золоте есе; Набиває вітер / золотий кисет, / злотом люльку креше / золоті пожесжі / попасом пасе. / Сонце – обережне – / Золотими клешнями – / В золоту Родоц*. Завдяки фоносемантичній єдності вирізнені звукові елементи ономаатопеїчно передають шелест сухого опалого листя, шурхіт плодів, тертя сухих жолудів один об одного, відлунно наслідують свист вітру та імітують висікання іскри.

Помітний контраст між виокремленими шиплячими, свистячими й сонорними [н], [л], [р]. Такі композиційні елементи (до прикладу, в словах: *жолуді, на базар, несе, золотими клешнями* й под.) додають стилістичному ладу поезії семантичного відтінку м'якості, плавності і, створюючи враження уявного стишення ходи, роблять картину ілюзорно затишною, теплою, привітною, що розширює емоційні контури тексту, актуалізує сенсорно-емотивну рецепцію твору.

Глибину та спокій осіннього пейзажу стимулює нагнітання відкритого [o], що привносить відчуття простору, повноти та модифікує певну меланхолійну розміреність: *Жовтень жовті жолуді; Пише осінь охрою / Золоте есе; Листопадом, бабиним літом; В золоту Родоц* та ін. Асонанс на [o], який часто корелює з поняттями світла, висоти, чистоти, у поезії тісно переплетений з естетикою яскравих світлотіней, колористикою зображуваного (до прикладу: *жовті, осінь, охрою, золоте, злотом*), пронизаний чуттєвою тактильністю сонячного світла, золотого саява (*сонце обережне, золотими*

клешнями). Висока концентрація звучання [e] в дієсловах і не тільки (*несе, пише, набиває, креше, пасе, походить*; *золоте есе, сонце обережне* й под.) фоносемантично детермінує відчуття рухливості, акустично експресивізує статичну картину, сповнює її динамікою інтенсивних змін.

Усі структурні рівні вірша (фоніка, ритм, тропіка, стилістичні фігури) підтримують цілісність художньої перцепції, синхронно перетворюють сталу пейзажну одиницю у розгорнуту космогонічну стихію, де рух і звук є невід'ємними атрибутами кольору. Колористичне обрамлення персоналізованої моделі тягнє до світлоносної естетики золотавої домінанти. Авторська інтенція націлена на відображення природних метаморфоз, де осінь характеризується виключно меліоративною конотацією *золота* (*злата*) та похідними від кореня *золот-*: *золоте есе, золотий кисет, злотом креше, золоті пожежі, золотими клешнями, (в) золоту Родоц, золотим пожежником*. Визначені словесні блоки «золотої» динаміки твору як художньо-конструктивні елементи наскрізно маніфестують символічне значення 'достаток', 'плідність' й 'невичерпність' світу природи.

Еволюція колірної вертикалі (від хроматичного *жовтий* до символічно-сакралізованого *золотий*) актуалізується через метонімічне вкраплення назви природного пігменту *охри*, що є субстантивною номінацією заміщення стандартної палітри коричнево-рудих відтінків. Така художньо увиразнена деталь не лише конкретизує образну репрезентацію осені, інтенсифікує візуальну «малярську» фактурність пейзажного дискурсу вірша, а й надає ознак мистецької рефлексії: *Пише осінь охрою / Золоте есе*. Антропоморфна візія зближення «осінь – митець» розгортається через семантичне поле «творчість». Використання метафоричного словосполучення із жанровою номінацією *есе* маркує інтелектуалізацію художнього образу природи. Здійснюється його аксіологічне піднесення: природна стихія перетворюється з об'єкта візуального споглядання в активний мовний суб'єкт. Осінь семіотично наділена функціями інтелектуального мовця, уподібнюється письменникові-інтелектуалу, який оперує категоріями високого мистецтва і продукує естетичні смисли: «*пише золоте есе*». Оцінка естетичного модусу природи ідентифікована шляхетною колірною парадигмою *золота*. Семантика щедрості природи інтерпретована як метафоричний еквівалент письменницького дару. У лінгвостилістичному вимірі образу спостережено семантичне злиття «природне багатство, біологічне плодоношення» й «зрілість творчої субстанції», що переростає в константу гармонійного світоустрою.

Тропіко-фігуральний арсенал тексту репрезентує послідовну антропоморфізацію образу осені. Семантична структура образу жовтня детермінована традиційним кольоротипом тексту, який посилюють спільнокореневі слова: *Жовтень жовті жолуді / На базар несе*. Асоціативний зв'язок між поважністю та затишком розгорнуто через предикативну конструкцію уподібнення жовтня дбайливому господарю й крамареві, що вказує на завершеність циклу – «*жолуді несе на базар*», семантизуючи ознаки 'стиглість' і 'дозрівання'. Лексема «*жовті*» виконує роль не просто епітета, а слугує етносимволічним маркером зрілості й плодovitості.

Міфологема осіннього вітру об'єктивована зосередженням метафоричних епітетів та індивідуально-авторської метафори: *Листопадом, бабиним літом / Набиває вітер / золотий кисет, / злотом люльку креше, / золоті пожежі / попасом пасе*. Динаміка образу вітру унаочнена на основі парадигми мікрообразів: хронотопного маркера «*бабине літо*» та оксиморонної форми надмірної візуалізації осіннього світла «*золоті пожежі*». Через специфічно-побутовий пласт лексики («*кисет*», «*люльку*») та дієслова активної дії («*набиває*», «*креше*», «*попасом пасе*») образ кваліфікований семами «*курця*», «*пастуха*», що десакралізує його магійний характер, робить відчутним.

Одухотворення сонця маркується незвичною для цього образу ад'єктивною сполучуваністю та зооморфною метафориною: *Сонце – обережне – / Золотими клешнями – / В золоту Родоц*. Епітет «*обережне*» конденсує в собі вузькосемантичні ознаки емоційного стану 'лагідність', 'тендітність'; а уподібнення за схожістю «промені – клешні» породжує оригінальну атрибутивну сполуку «*золоті клешні*», зумовлюючи ефект тактильної «присутності» світла на небосхилі. Авторська номінація *Родоц* (злиття семантики спільних коренів «*рід, родити*» + «*радість*») етимологічно мотивована ритуальним, священним змістом циклічності природи, створює абсолютну єдність лексико-семантичного поля «*світло, фізичне тепло*» – «*духовний затишок, гармонія*».

Замикає ліричний цикл антропоморфних персонажів образ дощу-пожежника, ґрунтований на синтезі водного та вогняного начал: *Золотим пожежником / Походить дощ*. Семантичний парадокс оксиморонної метафори «*золотий пожежник*» визначає лейтмотивна колоративна лексема, яка транслює єдність стихій буття, відображає взаємопроникність і циклічність природних процесів.

Художньо-образні ланцюги поезії, сформовані на метафоричній активності та інтенсивному використанні персоніфікації, лаконічно трансформують гармонійний образ осені в період тривалого триумфу, розквіту природних сил об'єкта. Такі мовностилістичні фігури експліцитно протиставлені

традиційним у плані семантизації біологічного ритму природи – ‘стишення’, ‘занепад’, ‘сповільнення’, ‘вщухання’.

Пейзажна лінгвокольористика осені актуалізує семантичні домінанти жовтого та золотого. Сенсорне сприйняття із суто візуальних чинників переходить у складні метафорично-символічні єдності авторського вербалізму. Жовтий моделює ілюзію світлової наповненості, щільності сонячного відблиску, актуалізуючи внутрішньо-почуттєву атмосферу тепла і затишку. Особливої стилістичної ваги набуває символізм лексеми золотий: він піддається семантичній деривації і замість конотації матеріального – ‘розкоші’, ‘багатство’, ‘статки’ – набуває ознаки духовного. Золота барва, слугуючи епітетом духовного збагачення, естетичного скарбу, дарованого людині природою, репродукує філософський сенс цінності й коштовності природного світу.

Висновки. Дослідження детермінує індивідуальний мовно-поетичний портрет Анатолія Мойсієнка, що поєднує оживлену простоту, фольклорну динаміку (*на базар несе, кисет, люлька, попасом пасе*) й поетичну образність з модерністською метафорикою й авторською оксиморонністю (*охрана, есе, клешині, Родоц; золоті пожежі, золотим пожежником*). Звукопис поезії є не просто орнаментальним прийомом, а структурним елементом, який активно бере участь у формуванні смислу, створюючи додатковий, часто підсвідомий, шар сприйняття тексту. Лінгвостилістичні спостереження засвідчують, що звукописні особливості поезії Анатолія Мойсієнка виявляють себе на кількох рівнях: фонетико-статистичному (домінування певних фонем), стилістичному (свідоме використання фонетичних фігур) та фоносемантичному (кореляція звукових комплексів із певними емоційно-змістовими модусами). Звукопис виконує й естетичну, і семантично-компресивну функцію, допомагаючи ущільнювати зміст і підсилювати експресію.

Перспективним є порівняльний аналіз звукопису митця із творчістю інших представників його покоління для виявлення спільних тенденцій та індивідуальних відхилень використання графічності й виразності звуків у контексті сучасного поетичного дискурсу. Також доцільними є психолінгвістичні студії сприйняття звукописної парадигми української поезії.

ДЖЕРЕЛЮ

Мойсієнко, А. (n.d.). *Жовтень жовті жолуді...* URL: <https://surl.li/swddcp> (дата запити: 04.02.2026).

ЛІТЕРАТУРА

- Андріяш, О. (2008). Ідіости́ль Анатолія Мойсієнка. *Вісник Київського славістичного університету. Серія «Філологія»*, (37), 211–216.
- Аскарова, В. (2013). Пейзажна лірика А. Мойсієнка: образно-тематичні домінанти. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки» (мовознавство)*, (117), 51–55.
- Берковець, В. (2013). Звукосимволізм у поезії Анатолія Мойсієнка. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки» (мовознавство)*, (117), 35–38.
- Білодід, І. К. (Ред.) (1973). *Сучасна українська літературна мова: Стилістика*. Наук. думка.
- Білозуб, А. (2006). Метафора у художньо-поетичному мовленні Анатолія Мойсієнка. *Лінгвістичні студії*, (14), 181–184.
- Бойко, Н. (2023). Домінанти наукового мовосвіту Анатолія Мойсієнка. *Українське мовознавство*, 1 (53), 73–87. [https://doi.org/10.17721/um/53\(2023\).73-87](https://doi.org/10.17721/um/53(2023).73-87)
- Вокальчук, Г., & Вокальчук, Є. (2013). Неологія Анатолія Мойсієнка на тлі словотворчої практики поетів ХХ–ХХІ століть. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки» (мовознавство)*, (117), 21–25.
- Домбровський, В. (2013). *Українська стилістика і ритміка. Українська поезика*. Відродження.
- Загнітко, А. (2020). *Сучасний лінгвістичний словник*. ТВОРИ.
- Калашник, В. С. (2009). Мовна особистість митця в індивідуально-авторській поетичній картині світу (спостереження над лірикою А. Мойсієнка). *У Світ мови: поезика текстових структур* (с. 65–69). Посвіт.
- Качуровський, І. В. (1994). *Фоніка*. Либідь.
- Колоїз, Ж. (Ред.) (2025). *Сучасний художній дискурс: Мовностилістичний вимір*. Видавець Р. А. Козлов.
- Кочан, І. М. (2022). Термінологіка в поетичному тексті. *Культура слова*, (96), 152–164.
- Кравець, Л. (2013). Інтелектуалізація української поетичної метафори. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки» (мовознавство)*, (117), 26–29.
- Крупа, М. (2010). *Лінгвістичний аналіз художнього тексту*. Підручники і посібники.
- Мацько, О. (2013). Семантико-стилістичні особливості порівнянь у поезіях Анатолія Мойсієнка. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки» (мовознавство)*, (117), 44–47.
- Потебня, О. О. (1985). *Естетика і поезика слова*. Мистецтво.
- Рудюк, Т. В. (2017). Епітетне слово в системі поетичного тексту Анатолія Мойсієнка. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 5 (36), 52–54.
- Сторожук, Х. (2014). Українська лексика субстратного й адстратного походження в поетичному мовленні Анатолія Мойсієнка. *Мова та історія*, (344), 4–10.
- Українець, Л. Ф. (2014). *Фонетична конотація в українській поетичній мові ХХ–ХХІ ст.: Семантико-прагматичний вимір*. ПНПУ імені В. Г. Короленка.
- Українець, Л. Ф. (2020). Естетика фонетичного моделювання в поетичних творах Анатолія Мойсієнка. *Young Scientist*, 5.1(81.1), 73–77. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-81.1-12>
- Філінюк, В. (2015). Лінгвопоетика оказіоналізмів у творах Анатолія Мойсієнка. *Українське мовознавство*, 45 (1), 409–414.

- Черевченко, О. (2008). Оригінальний світ поета (спостереження над поетичним ідіостилем Анатолія Мойсієнка). *Українська мова*, (2), 128–133.
- Ярмолінська, М. (2018a). *Милозвучність поетичної мови. Тарас Шевченко, Павло Тичина, Олексій Довгий, Дмитро Чистяк*. Аратта.
- Ярмолінська, М. В. (2018b). Звукописна поетика Анатолія Мойсієнка. *Мова та історія*, (426), 18–25.

REFERENCES

- Andriyash, O. (2008). Idiostyl Anatoliia Moisienka [Idiostyle of Anatoliy Moisienko]. *Visnyk Kyivskoho slavistichnoho universytetu. Seriya «Filolohiia»*, (37), 211–216. (in Ukrainian)
- Askarova, V. (2013). Peizazhna liryka A. Moisienka: obrazno-tematychni dominanty [Landscape lyrics of A. Moisienko: imagery-thematic dominants]. *Naukovi zapysky. Seriya «Filolohichni nauky» (movoznnavstvo)*, (117), 51–55. (in Ukrainian)
- Berkovets, V. (2013). Zvukosymbolizm u poezii Anatoliia Moisienka [Sound symbolism in the poetry of Anatoliy Moisienko]. *Naukovi zapysky. Seriya «Filolohichni nauky» (movoznnavstvo)*, (117), 35–38. (in Ukrainian)
- Bilodid, I. K. (Red.) (1973). *Suchasna ukrainska literaturna mova: Stylistyka* [Modern Ukrainian literary language: Stylistics]. Nauk. dumka. (in Ukrainian)
- Bilozub, A. (2006). Metafora u khudozhno-poetychnomu movlenni Anatoliia Moisienka [Metaphor in the artistic-poetic speech of Anatoliy Moisienko]. *Linhvistychni studii*, (14), 181–184. (in Ukrainian)
- Boiko, N. (2023). Dominanty naukovoho movosvitu Anatoliia Moisienka [Dominants of the scientific linguistic world of Anatoliy Moisienko]. *Ukrainske movoznavstvo*, 1(53), 73–87. [https://doi.org/10.17721/um/53\(2023\).73-87](https://doi.org/10.17721/um/53(2023).73-87) (in Ukrainian)
- Cherevchenko, O. (2008). Oryhinalnyi svit poeta (sposterezhennia nad poetychnym idiostylem Anatoliia Moisienka) [The original world of the poet (observations on the poetic idiostyle of Anatoliy Moisienko)]. *Ukrainska mova*, (2), 128–133. (in Ukrainian)
- Dombrovskiy, V. (2013). *Ukrainska stylistyka i rytmika. Ukrainska poetyka* [Ukrainian stylistics and rhythmic. Ukrainian poetics]. Vidrozhennia. (in Ukrainian)
- Filiniuk, V. (2015). Linhvopoetyka okazionalizmiv u tvorakh Anatoliia Moisienka [Linguopoetics of occasionalisms in the works of Anatoliy Moisienko]. *Ukrainske movoznavstvo*, 45(1), 409–414. (in Ukrainian)
- Kachurovskiy, I. V. (1994). *Fonika* [Phonics]. Lybid. (in Ukrainian)
- Kalashnyk, V. S. (2009). Movna osobystist myttsia v indyvidualno-avtorskii poetychnii kartyni svitu [The linguistic personality of the artist in the individual-authorial poetic worldview]. In *Svit movy: poetyka tekstovyykh struktur* (pp. 65–69). Posvit. (in Ukrainian)
- Kochan, I. M. (2022). Terminoleksyka v poetychnomu teksti [Terminological vocabulary in a poetic text]. *Kultura slova*, (96), 152–164. (in Ukrainian)
- Koloiz, Zh. (Ed.) (2025). *Suchasnyi khudozhnii dyskurs: Movnostylistychnyi vymir* [Modern artistic discourse: Linguostylistic dimension]. Vydavets R. A. Kozlov. (in Ukrainian)
- Kravets, L. (2013). Intelektualizatsiia ukrainskoi poetychnoi metafory [Intellectualization of Ukrainian poetic metaphor]. *Naukovi zapysky. Seriya «Filolohichni nauky» (movoznnavstvo)*, (117), 26–29. (in Ukrainian)
- Krupa, M. (2010). *Linhvistychnyi analiz khudozhnogo tekstu* [Linguistic analysis of the artistic text]. Pidruchnyky i posibnyky. (in Ukrainian)
- Matsko, O. (2013). Semantyko-stylistychni osoblyvosti porivnian u poeziakh Anatoliia Moisienka [Semantic-stylistic features of comparisons in Anatoliy Moisienko's poems]. *Naukovi zapysky. Seriya «Filolohichni nauky» (movoznnavstvo)*, (117), 44–47. (in Ukrainian)
- Potebnia, O. O. (1985). *Estetyka i poetyka slova* [Aesthetics and poetics of the word]. Mystetstvo. (in Ukrainian)
- Rudiuk, T. V. (2017). Epitezne slovo v systemi poetychnogo tekstu Anatoliia Moisienka [Epithetic word in the system of Anatoliy Moisienko's poetic text]. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 5(36), 52–54. (in Ukrainian)
- Storozhuk, Kh. (2014). Ukrainska leksyka substratnoho y adstratnoho pokhodzhennia v poetychnomu movlenni Anatoliia Moisienka [Ukrainian vocabulary of substrate and adstrate origin in the poetic speech of Anatoliy Moisienko]. *Mova ta istoriia*, (344), 4–10. (in Ukrainian)
- Ukrainets, L. F. (2014). *Fonetychna konotatsiia v ukrainskii poetychnii movi XX–XXI st.: Semantyko-prahmatychnyi vymir* [Phonetic connotation in the Ukrainian poetic language of the 20th – 21st centuries: Semantic-pragmatic dimension]. PNPV imeni V. H. Korolenka. (in Ukrainian)
- Ukrainets, L. F. (2020). Estetyka fonetychnogo modeliuвання v poetychnykh tvorakh Anatoliia Moisienka [Aesthetics of phonetic modeling in the poetic works of Anatoliy Moisienko]. *Young Scientist*, 5.1(81.1), 73–77. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-81.1-12> (in Ukrainian)
- Yarmolinska, M. (2018a). *Mylozvuchnist poetychnoi movy* [Euphony of poetic language]. Aratta. (in Ukrainian)
- Yarmolinska, M. V. (2018b). *Zvukopysna poetyka Anatoliia Moisienka* [Sound-painting poetics of Anatoliy Moisienko]. *Mova ta istoriia*, (426), 18–25. (in Ukrainian)
- Zahnitko, A. (2020). *Suchasnyi linhvistychnyi slovnyk* [Modern linguistic dictionary]. TVORY. (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 05.02.2026 року

Дата прийняття статті: 27.02.2026 року

Опубліковано: 01.04.2026 року